

Аналізуючи концепт кохання в англо-українському релігійному дискурсі на матеріалі Біблії, а саме Нового Заповіту, було засвідчено, що цей концепт реалізуються у мові двома основними способами: експліцитним та імпліцитним. При перекладі труднощі можуть бути пов'язаними з відмінностями семантики слів – вербалізаторів концепту.

Експліцитний спосіб репрезентації концепту можна спостерігати тоді, коли в тексті вживаються слова, які вербалізують концепт безпосередньо, тобто вони є варіантами з синонімічного ряду цього поняття. Наведемо приклади експліцитного відтворення концептуальних уявлень про любов:

We love because He first loved us [1st John 4:19]. Переклад: Ми *любимо* Його, бо Він перше нас полюбив [1e Від Івана 4:19].

Імпліцитним способом репрезентації можна назвати такий, коли відповідні слова в тексті не вживаються, але цілком зрозуміло, що йдеться саме про любов. Цей спосіб є особливо цікавим для перекладача, оскільки перекладач повинен передати зміст тексту так, щоб підтекстова інформація була зрозумілою іншомовному читачеві. Для цього перекладачеві потрібно виявити індикатори концепту у тексті оригіналу, тобто знайти слова, які передають ідею любові чи ненависті. Звернемося до прикладів.

For where your treasure is, there will your heart be also [Luke 12:34]. Переклад: Бо де скарб ваш, там буде й *серце* ваше! [Від луки 12:34].

При аналізі індикаторів концепту „Любов” у текстах оригіналу та їх відповідниках у тексті перекладу виявляється, що майже всі вони, як в англійській, так і в українській мовах мають однакове вербальне вираження і репрезентуються завдяки протиставленням, словам з емоційним забарвленням та безпосередньо завдяки компонентам синонімічного ряду.

Література

1. Карасик В.И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс / В.И. Карасик. – Волгоград: Перемена, 2002. – 477 с.
2. Когнитивная база и прецедентные феномены в системе других единиц и в коммуникации / В.В. Красных, Д.Б. Гудков, И.В. Захаренко, Д.В. Багаева // Вестник Московского университета. – М.: Изд-во МГУ, 1997. – С. 62–85.
3. Краткий словарь когнитивных терминов / Е.С. Кубрякова, В.З. Демьянков, Ю.Г. Панкрац, Л.Г. Лузина; [под общей редакцией Е.С. Кубряковой]. – М.: Изд-во МГУ, 1997. – 245 с.

Сторожук П.В., курсант 115 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ПРАГМАТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВОЄННОЇ ПІСНІ

Про пісню – ліричну, патріотичну, філософську, інтимну, воєнну – написано багато наукових праць, у яких висвітлюються її жанрові особливості, образні

засоби, тематика, психологічний вплив на людину тощо. І все ж не можна говорити про створення повної, цілісної картини впливового потенціалу воєнної пісні. Сьогодні, коли Україна перебуває у стані нав'язаної їй війни, виявлення особливостей пісні як засобу морально-психологічного забезпечення воїнів, є важливим. Пісня може повідомити про багато чого: що переживають наші воїни, які думки їх турбують, чого вони прагнуть, що може їм допомогти в їхній важкій службі. Проте викладені і багато інших питань ще не досліджені вичерпно. Отже, тема цієї роботи є актуальною.

Українські воєнні пісні досліджувались у працях багатьох учених, розвідки яких сформували базу для подальших студій. Схарактеризовано пісню як жанр творчості, запропоновано класифікацію пісень, розкрито їх роль в аспекті формування національної самосвідомості українця [2]. Проте недостатньо виявлено специфіку концептуального простору сучасної воєнної пісні у порівнянні з піснями минулих років; не окреслено впливовий потенціал аналізованих творів у нашу добу.

Мета цієї роботи – на основі аналізу концептуального простору сучасної воєнної пісні виявити її прагматичний потенціал.

Аналіз текстів обраної тематики проводився на матеріалі українських козацьких пісень, пісень часів Другої світової війни та пісень АТО. У творів названих трьох епох, які значно відрізняються і за історичними умовами, і за типом воєнних дій, і за іншими показниками, виявилось багато спільного. Усі вони сповнені патріотичних почуттів, переживань за Україну та її майбутнє [1], що відобразилось і на темах пісень, і на їх змісті, і на інтенційних засадах.

У всіх піснях виразно відчуваються переживання за загиблих товаришів, ненависть до ворога:

*Серед степу, де поле широке,
Сокол вільно літає високо,
Побратими лягли на тім полі,
Їм співають пісні ясні зорі...*

(Козацька пісня «Вічна пам'ять героям»)

Туга за загиблими виражена і в піснях наших часів («Плаче калина», «Третій тост», «Вічна слава героям», «Пошли колонни на восток» та інші). Отже, патріотичність, любов до України, почуття товаришкості, ненависть до ворогів – це незмінні ознаки воєнної пісні.

Еволюційних змін зазнали, по-перше, акцентуація тематики, що відобразилося у виділенні ядерних концептів, по-друге, міжконцептуальні зв'язки, які зумовили загальний тон пісенного твору.

У піснях козацького періоду прославляється мужність та відвага козаків, але акцент ставиться на особистих переживаннях ліричних героїв: коханні, любові, захопленні красою природи рідної країни. Ядерними в них є концепти *УКРАЇНА*, *ЗАХИСТ УКРАЇНИ*, проте вони представлені імпліцитно і виявляються через

міжконцептуальні зв'язки. Так, у більшості пісень акцентуються концепти *КОХАННЯ та ДІВЧИНА*:

*Їхав козак на війноньку,
Сказав, прощай, дівчинонько.
Прощай, дівчино,
Чорнобривонько,
Їду в чужу сторононьку.*

Часто в текстах пісень вживаються слова, що вербалізують концепт *ПРИРОДА* (соловейко, ластівка, річка, поле, гай). Така акцентуація зумовлює ліричність пісень, їх емоційний вплив на слухача.

Багато українських ліричних пісень створено і в роки Другої світової війни, в них акцентуються концепти *МАТИ* (пісня «*Степом*»), *КОХАНА* («*Хусточка червона*»), *ПАТРІОТИЗМ* («*Партизанська дума*»). Проте більшість пісень цього періоду були написані російською мовою і присвячувались не власне Україні, а Вітчизні тодішнього часу та боротьбі з ворогом.

Пісні періоду АТО розмежовуються за авторством. Виділяються пісні, написані професійними музикантами, і авторські, написані самими учасниками воєнних дій. В обох групах пісень вербалізовані схожі концепти, проте їх прагматичний потенціал відрізняється. Пісні, написані професіоналами, зорієнтовані на підтримання бойового духу воїнів. У них прославляється героїзм, мужність; вони сповнені віри в перемогу. Барди у своїх піснях виражають почуття, надії, сподівання. Їхні пісні допомагають зняти напруження після бою, вилити душу, виразити тугу за загиблими товаришами.

Особливістю пісень АТО є те, що в авторських творах патріотизм, любов до України часто виражаються засобами російської мови («*Пошли колонны на восток*», «*Третий тост*», «*Феникс уходит на боевое*» та інші). Значна кількість авторських пісень, написаних російською мовою, свідчить про те, що в Україні сформувався новий тип комунікативної особистості – патріот своєї країни, який мужньо захищає її, хоча мовою його повсякденного спілкування є російська. Свою патріотичність він довів і продовжує доводити, захищаючи Україну від агресора. А в піснях, створених ним, стверджуються патріотизм, вірність присязі і військовому обов'язку:

*Обещаю лишь тебе, комбат,
Украины небо будет чистым.
Обещаю, хоть сгорим в аду,
Перед боем не сбегу, не струшу,
Ты, родная, жди, и я приду,
Но присяги клятву не нарушу.*

(Олег Сорока «*Феникс уходит на боевое задание*»)

Отже, в українських воєнних піснях стверджуються цінності, які є вічними, – любов до України, патріотизм, готовність захищати її від ворога, вірність

військовому обов'язку та присязі. Цим і пояснюється їх прагматичний потенціал.

Перспективу дослідження вбачаємо у виявленні особливостей перекладу української військової пісні англійською мовою.

Література

1. Грица С.Й. Народний професіоналізм // Мистецтво та етнос. – Київ, 1991. – С. 5–32.

2. Дедуш О.В. Українські військові пісні як елемент національної самосвідомості // Молодий вчений. №7 (10), Липень, 2014. – С. 32–35.

Толста А.С., слухач магістратури 173М навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ЕМОЦІЙНИЙ КОМПОНЕНТ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ В АСПЕКТІ ПЕРЕКЛАДУ

За останнє десятиріччя в мовознавстві помітна тенденція до вивчення окремих фрагментів дійсності, окремих груп одиниць, що пов'язані з невід'ємною частиною людського світу – емоційною сферою. У лінгвістичному контексті, який характеризується антропоцентричним підходом до аналізу мовних явищ, вивчення груп, у яких емоційний фактор відіграє важливу роль, є логічним і необхідним [1, с. 69]. Особливо аналіз мовних засобів вираження емоцій важливий для врахування під час перекладу, оскільки перекладач має працювати з орієнтацією на конкретного адресата, уявлення про світ якого можуть відрізнятися від уявлень адресанта – представника іншої комунікативної культури, носія іншого мовного коду [3, с. 89].

Мета дослідження полягає у встановленні особливостей англо-українського перекладу мовних засобів вираження емоцій у художньому тексті.

Як відомо, емоційні переживання людини – багатогранне та складне явище. Це пов'язано, перш за все, з суб'єктивністю у відчутті, пізнанні, висловленні та вивченні емоцій, а також з великою кількістю мовних засобів, що вербалізують внутрішні стани людини.

Під вираженням емоцій розуміють їх опосередкування, маніфестацію у мовленні, що супроводжується внутрішнім та зовнішнім переживанням. Наразі існує два способи вираження емоцій: вербальний (за допомогою мовних засобів) та невербальний (міміка, жести, пантоміміка тощо) [4, с. 27]. Емоційні оцінювання дійсності відображаються в семантиці мовних засобів, що використовуються для вербалізації.

Емотивність властива всім мовним рівням: фонетичному, морфологічному, лексичному і синтаксичному. Кожен з них має свою систему засобів вираження.

У художньому творі емоції вербалізуються засобами різних рівнів мови. Один